

<https://www.delo.si/novice/slovenija/en-dvig-plac-sprozi-plaz-novih-zahtev/>

En dvig plač sproži plaz novih zahtev Delo, 12.2.

Minimalna plača bo 878 evrov neto, minister pa napoveduje nov plačni model – Svarila pred inflacijsko spiralo.

Minimalna plača letos bo 1202,36 evra bruto oziroma 878 evrov neto, torej sto evrov neto več, kot je znašala lani, je dokončno potrdil minister za delo Luka Mesec. Odgovor na vprašanje, kako bo po tem dvigu z drugimi plačami, vidi v pripravi novega plačnega modela in tudi prenovi plačnega sistema javnega sektorja, pri čemer pa zadnje dni vrstijo obljube o zviševanju različnim poklicnim skupinam, ki pa so sprožile plaz novih zahtev. Vse več je tudi vprašanj o posledicah, ki jih bo vse to imelo za javne finance.

»Vlada je poskrbela predvsem za tiste, ki so zaradi visoke inflacije najbolj izpostavljeni in večino svojih prejemkov porabijo za tekoče življenjske stroške,« je utemeljil Luka Mesec, zakaj se je odločil za največje zvišanje minimalne plače v zadnjem desetletju. Sto evrov je seštevek treh učinkov – spremembe davčne zakonodaje, novega izračuna minimalnih življenjskih stroškov in inflacije.

Delodajalci vztrajajo, da ni čas za večje obremenitve od predpisane.

Fiskalni svet svari glede vzdržnosti javnih financ.

Zadnje dni so se z zahtevami oglasili še vojaki in poklicni gasilci.

Novi bruto znesek presega lanskega (1074,43 evra) za 12 odstotkov, stroški delodajalcev pa se bodo povečali za 8,46 odstotka zaradi učinka najnižje osnove za plačilo prispevkov za socialna zavarovanja (1181,75 evra), ki je bila lani višja od minimalne plače. Ta je do zdaj predstavljala dobrih 53 odstotkov povprečne plače, po novem bo 60 odstotkov.

Sindikati zvišanje, ki je skladno z njihovimi zahtevami, seveda podpirajo, hkrati pa izpostavljajo, da bo po novem minimalna plača v nekaterih panogah segla že do sedmega tarifnega razreda, kamor se, na primer, uvrščajo diplomirani inženirji, v javnem sektorju pa do 26. plačnega razreda, kjer je lahko tudi že kader z višjo izobrazbo, s tem pa se podirajo razmerja.

Pred pogovori o novem plačnem modelu

Delodajalci pa vztrajajo, da čas izjemne rasti cen energentov in surovin, ko se marsikatero podjetje spopada s slabimi napovedmi, ni najprimernejši za večje obremenitve od predpisane. »Podpiramo uskladitev bruto minimalne plače z redno medletno decembrsko inflacijo, saj ta ohranja kupno moč prejemnikov najnižjih plač. Uskladitev, ki je višja od minimalne zakonske obveznosti, nima ustrezne podlage v dvigu dodane vrednosti, saj energetska kriza podjetjem znižuje manevrski prostor za dvig plač,« je stališče Gospodarske zbornice Slovenije.

Pritisk tudi na druge plače

V gospodarstvu pričakujejo tudi, da bo sledil pritisk na druge plače. Pa ne samo oni. Po besedah ministra za delo Luke Mesca vlada pripravlja dva ukrepa za zvišanje drugih plač. Prvi je povezan z reformo plačnega sistema v javnem sektorju, drugi pa je priprava novega plačnega modela in kolektivnih pogodb tako v javnem kot zasebnem sektorju. S prenovo plačnega modela so se začeli ukvarjati lani poleti, socialni partnerji se strinjajo, da je potreben, bodo pa nujna konkretna pogajanja med delodajalci in sindikati.

V javnem sektorju, v katerem kot delodajalec nastopa država, se zdi, da se kljub oktobrskemu dogovoru med vlado in sindikati, ki bo večini uslužbencev prinesel 8,5-odstotno povišanje, kar v proračunu pomeni 611 milijonov evrov, zahteve in obljube po zvišanjih vrstijo, in to še pred predstavitvijo izhodišč za reformo plačnega sistema. Zdravstvo in socialno varstvo sta si pred tedni izpogajala zvišanja za 50 milijonov evrov, sodnikom in tožilcem je predsednik vlade Robert Golob obljubil po 600 evrov dodatka na mesec do nove sistemske ureditve, kar pomeni 9,1 milijona evrov na letni ravni. Pomočnicam vzgojiteljic predšolskih otrok so namenili dodatne štiri plačne razrede, kar je približno 16 odstotkov, zvišanj naj bi bila deležna raziskovalna dejavnost.

Golob sodnikom obljubil srečen konec

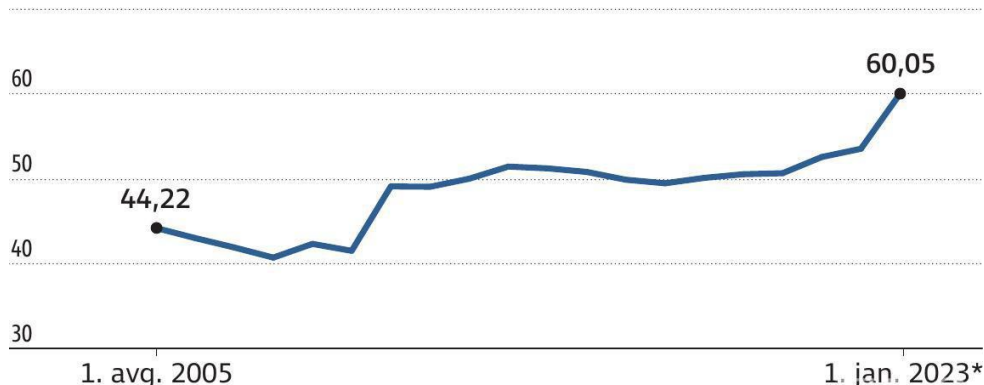
Zadnje dni so se z zahtevami oglasili še vojaki in poklicni gasilci, vlada je potrdila sporazum z zdravniškim sindikatom Fides, s katerim se je, med drugim, zavezala, da bo do aprila pripravila ločen plačni zdravstveni steber v plačnem sistemu javnega sektorja, če ta ne bo implementiran do 1. januarja 2024, se bodo pogajali za odpravo plačnih nesorazmerij.

Tveganja za javne finance

V reformiranem plačnem sistemu naj bi imela vsaka dejavnost svoj steber, ena od usmeritev v izhodiščih za pogajanja pa naj bi bila, da bi bilo razmerje med najnižjo in najvišjo plačo 1: 7. Danes, z novo minimalno plačo, je v neto izplačilu manj kot 1: 4, torej bi lahko sklepali, da bo potrebnih kar veliko dodatnih sredstev.

Razmerje med minimalno in povprečno plačo

v odstotkih

DELO Vir: Surs, min. delo, lastni izračun

* povprečna plača je izračunana za zadnje znano obdobje 12 mesecev

Marsikdo pa pri tem opozarja na problem vzdržnosti javnih financ. »Postavlja se ključno vprašanje, zakaj po že dogovorjenem zvišanju plač za vse javne uslužbenke iz jeseni lani, vladi ob napovedani reformi plačnega sistema ni uspelo oziroma ni želela začasno ustaviti dodatnih zahtev po zvišanjih do takrat, ko bi bili znani obrisi reforme. Zdaj se zdi, da se je z zadnjimi parcialnimi dogovori sprožil plaz zahtev, katerih rezultat bo povečanje stroškov dela, še preden bo reforma predstavljena, kaj šele izpeljana,« svari Davorin Kračun, predsednik fiskalnega sveta.

»Delavci so revni, to je žalostna resničnost«

Še ostrejši je ekonomist Maks Tajnikar: »Gre za neodgovorno razdeljevanje denarja, ki ga pravzaprav ni. Tako bi morali biti vsi odhodki – ki jih zdaj dobivajo vsi, ki potrkajo na vrata vlade, še posebno premiera in ministra za zdravstvo, ali pa naj bi bili namenjeni za obljubljeni plače, dodatke, dokapitalizacije energetskih podjetij, take in drugačne subvencije, dolgotrajno oskrbo, odpravo doplačil v zdravstvu in tako dalje – verificirani v parlamentu. Zato bi bil potreben rebalans državnega proračuna in zelo resna razprava o razvojnih prioritetah države. Nisem prepričan, da se finančni minister zaveda, da bi moral biti zavora takih gibanj in da bo za morebitno polomijo on odgovoren.«

Po njegovem mnenju je mogoče, da predvideni deficit državnega proračuna za leto 2023 (3,3 milijarde evrov) ne bo dovolj, saj je načrtovana rast odhodkov za kar 12 odstotnih točk višja od rasti prihodkov državnega proračuna. »S tem tudi vzdržujemo in celo povečujemo presežno povpraševanje, kar bo inflacijo vsaj ohranjalo, če ne pospeševalo. Zelo pomembno pa je, da ob polni zaposlenosti ni mogoče pričakovati precej višjih rasti gospodarstva. Tako vsi omenjeni odhodki niso pokriti z blagom in tudi ne bodo pokriti z blagom, saj gre za potrošnjo, ki ne more povečevati gospodarske dejavnosti. Gre za kopičenje zunanega dolga državnega proračuna, in to ob tem, ko se podjetja in gospodinjstva ne zadolžujejo. Ker zadnje velja tudi za program obnove in odpornosti, ki ga ponuja evropska komisija (mi pa ne izkoriščamo), je nevarno, da Evropa s Slovenijo konča v nekem trenutku »na bobnu«.